Takkunen Juho 19.11.2026

Asia
EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokous 25.11.2026: tavoitemuistio

Kokous/tapaaminen

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU ja Länsi-Balkanin maat kokoontuvat huippukokoukseen Brysselissä 25.11.2026.

Huippukokouksen formaatti on tänä vuonna rajoitettu; Euroopan unionia edustavat vain instituutioiden edustajat, eikä jäsenmaita kutsuta osallistumaan kokoukseen.

Huippukokouksen pääelementtejä ovat EU:n ja Länsi-Balkanin valtioiden välisen yhteistyön tiivistäminen ulko- ja turvallisuuspolitiikassa, kyber- ja hybridiuhkien ja disinformaation torjunnassa sekä asteittaiseen EU-integraatioon kuuluvilla aloilla. Tavoitteena on sitouttaa Länsi-Balkanin kuusi valtiota entistä tiiviimpään yhteistyöhön EU:n kanssa.

Huippukokouksesta on tarkoitus laatia yhteisjulistus.

2. SUOMEN TAVOITE

EU:n vaikuttavuuteen liittyy laajentumispolitiikka, joka on tärkeä väline unioninvahvistamiseksi globaalien muutosten aikana. Ukrainassa, Moldovassa ja Länsi-Balkanilla EU pyrkii vauhdittamaan tarvittavia uudistuksia. Suomi edistää jäsenyyskriteereihinperustuvan ja uskottavan laajentumispolitiikan toimeenpanoa painottaen laajentumisengeopoliittista merkitystä sekä demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiouudistustentärkeyttä. (VNS 2/2026 vp)

Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan aiheuttama Euroopan ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen muutos korostaa entisestään EU:n ja Länsi-Balkanin maiden kumppanuuden merkitystä. Suomi pitää huippukokousta hyödyllisenä tilaisuutena vahvistaa EU:n ja Länsi-Balkanin maiden keskinäisiä suhteita ja yhteistä tahtotilaa sekä linjata yhteis-työn tiivistämisestä eri aloilla. (EUN 111/2024 vp; EUN 95/2023 vp)

Suomi on valmis tarkastelemaan avoimesti tiiviimpää yhteistyötä sellaisten hakijamaiden kanssa, jotka osoittavat erityistä sitoutumista yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan linjauksiin. (E 50/2023 vp) Suomi pitää tervetulleena, että Albania, Montenegro, Pohjois-Makedonia ja Bosnia-Hertsegovina ovat ylläpitäneet täyttä yhdenmukaisuutta EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa, ja Kosovo ylläpitää yhdenmukaisuutta yksipuolisesti. Suomi toivottaa tervetulleeksi komission aloitteen raportoida Kosovon yhdenmukaisuudesta EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa näkyvämmin osana EU:n ja Kosovon välistä vakautus- ja assosiaatiosopimusta. (E 98/2025 vp)

Suomi painottaa, että alueellinen yhteistyö ja hyvät naapuruussuhteet kuuluvat Länsi-Balkanin maiden EU-lähentymisen velvoitteisiin. Suomi pitää laajentumispolitiikan uskottavuuden kannalta tärkeänä, että kahdenvälisiä ongelmia ei tuoda osaksi laajentumisprosessia. (E 50/2023 vp)

3. NEUVOTTELUTILANNE

Huippukokouksessa on tarkoitus hyväksyä yhteinen julkilausuma. Kokousvalmistelua on koordinoitu neuvoston valmistelurakenteissa (pysyvien edustajien komitea Coreper II). EU–Länsi-Balkan-suhteita ja -yhteistyörakenteita käsitellään säännöllisesti neuvoston COWEB-työryhmässä.

4. TAUSTA

Lokakuun 2021 Brdon EU–Länsi-Balkan-huippukokouksen julkilausumassa sovittiin EU:n ja Länsi-Balkanin maiden säännöllisen poliittisen vuoropuhelun tiivistämisestä. Säännöllisten Länsi-Balkan-huippukokousten pitäminen on myös osa EU:n vuosien 2024–2029 strategista agendaa, jossa alleviivataan EU:n laajentumisen olevan geostrateginen investointi rauhaan, vakauteen ja vaurauteen.

Brysselissä järjestettävä EU:n ja Länsi-Balkanin huippukokous pidetään vain vajaa puoli vuotta edellisen, Montenegron Tivatin huippukokouksen jälkeen. Vaikka EU:n laajentuminen on vain yksi kokouksessa käsiteltävistä teemoista, huippukokous ajoittuu EU:n laajentumisagendasta käytävän keskustelun kannalta otolliseen aikaan. EU-komission laajentumispaketti ehdokasmaille on julkaistu 4.11.2026 ja komission tiedonanto laajentumispolitiikasta 6.10.2026. Alueella on järjestetty kesän ja syksyn aikana vaalit niin Kosovossa, Bosnia-Hertsegovinassa kuin Serbiassa. Kun huomioidaan tilanne, jossa Länsi-Balkanin maiden EU-jäsenyysneuvottelut etenevät tällä hetkellä eri tahtia, EU–Länsi-Balkan-huippukokouksen merkitys yhteentuovana, Länsi-Balkanin alueen ja EU:n välisen yhteistyön foorumina korostuu entisestään.

Serbia jätti osallistumatta loppuvuoden 2025 EU–Länsi-Balkan-huippukokoukseen Brysselissä mutta osallistui jälleen Tivatin huippukokoukseen. EU on pitänyt tärkeänä, että kaikki Länsi-Balkanin valtiot osallistuvat huippukokouksiin.

Huippukokouksessa korostunee, että Länsi-Balkanin maiden toivotaan vauhdittavan EU-polulla etenemisen vaatimia uudistuksia. Länsi-Balkanin alueellista yhteistyötä

korostettaneen, ja EU nostanee esiin maiden YUTP-linjautumisen merkityksen sekä yhteistyömuodot, kuten turvallisuus- ja puolustuskumppanuudet. Huippukokouksessa toivotettaneen tervetulleeksi eteneminen Länsi-Balkanin maiden asteittaisessa integraatiossa EU:n sisämarkkinoille, kuten ”Roam like at home” -aloitteen laajentaminen koskemaan myös Länsi-Balkanin maita sekä neljän maan osallistuminen yhtenäiseen euromaksualueeseen (SEPA). EU korostanee, että Serbian ja Kosovon suhteiden normalisoituminen Belgrad–Priština-dialogin puitteissa olisi keskeistä molempien maiden EU-polkujen edistymiselle. Länsi-Balkanin uuden kasvusuunnitelman korostettaneen kiihdyttävän EU:n ja Länsi-Balkanin maiden välistä sosioekononomista lähentymistä. Muista teemoista EU:n ja Länsi-Balkanin maiden välisessä yhteistyössä esille noussee yhteyspolitiikka, muuttoliikkeen hallinta, energia-ala sekä korruption, huumekaupan ja järjestäytyneen rikollisuuden vastainen toiminta.